

**ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΗΣ  
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ ΣΤΟ  
ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑΣ  
ΤΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ  
ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2014-2020**

**ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ  
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

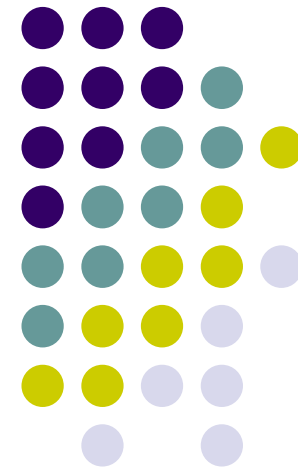


**ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ  
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ  
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**

# **Μητροπολιτικές Περιφέρειες Αναζήτηση Στρατηγικής για την Αθήνα**

**Καθηγητής Αθ. Παπαδασκαλόπουλος**

**Αθήνα 30/04/2013**



# Εισαγωγικό Σημείωμα

Η εισήγηση αυτή παρουσιάστηκε στο Αναπτυξιακό Συνέδριο της Περιφέρειας Αττικής, ενόψει της νέας περιόδου 2014-2020, με βασικό στόχο την έναρξη της συζήτησης για τον μητροπολιτικό ρόλο της Αθήνας, τη διαμόρφωση συγκεκριμένης μακροχρόνιας μητροπολιτικής στρατηγικής και την ένταξη της στον εθνικό και στον περιφερειακό αναπτυξιακό σχεδιασμό και προγραμματισμό.

Η σύντομη αυτή παρουσίαση, που δεν αποτελεί ασφαλώς ολοκληρωμένη διερεύνηση, αρθρώνεται σε τρεις βασικές ενότητες. Στην πρώτη παρουσιάζεται η (υποβαθμισμένη) θέση της Αθήνας στο παγκόσμιο δίκτυο μητροπόλεων. Στη δεύτερη ενότητα παρουσιάζεται η ευρωπαϊκή εμπειρία στον σχεδιασμό και στην ανάδειξη του διεθνούς μητροπολιτικού ρόλου των μεγάλων αστικών κέντρων. Στην τρίτη ενότητα επιχειρείται η διατύπωση κάποιων πρώτων σκέψεων- προτάσεων για τη διαμόρφωση μιας ανάλογης στρατηγικής σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο και την διαμόρφωση σχετικού Άξονα Προτεραιότητας στο ΠΕΠ και στο ΕΣΠΑ.



# Πίνακας Περιεχομένων



Εισηγητικό Σημείωμα.....	2
1. Η θέση της Αθήνας στο δίκτυο των Ευρωπαϊκών Μητροπόλεων.....	4
2. Κλάδοι Αιχμής του Μητροπολιτικού Χώρου.....	9
3. Παράδειγμα Πολιτικής Ανάπτυξης των Μητροπόλεων.....	10
4. Προτεραιότητες στην διαδικασία Ανάδειξης Μητροπόλεων.....	11
5. Οι Μητροπόλεις στον Αναπτυξιακό Προγραμματισμό.....	12
6. Η ποιοτική Διάσταση της Μητρόπολης.....	15
7. Τομείς, Στόχοι, Project.....	16
8. Η Ευρωπαϊκή Εμπειρία.....	21
9. Μητροπολιτική Πολιτική για την Αθήνα.....	28
10. Προγραμματισμός Μητροπόλεων.....	32
11. Εναλλακτικές Δυνατότητες για την Ανάδειξη Μητροπολιτικού Ρόλου στην Αθήνα.....	33
Βιβλιογραφία.....	34

# 1. Η θέση της Αθήνας στο δίκτυο των Ευρωπαϊκών Μητροπόλεων



Στην ταξινόμηση των ευρωπαϊκών μητροπόλεων που προχώρησε η DATAR, βάσει ιεραρχικής ταξινόμησης 25 δεικτών, (Quelles métropoles en Europe? Datar, 2011) προσδιόρισε 12 τύπους μητροπόλεων:

- Μείζονες Μητροπόλεις (Παρίσι, Λονδίνο), ( Τύπος 1).
- Ευρωπαϊκή Πρωτεύουσα (Βρυξέλλες), (Τύπος 2).
- Κύριες Μητροπόλεις (20 Μητροπόλεις, μεταξύ των οποίων Βερολίνο, Μαδρίτη, Μόναχο, Μιλάνο, Άμστερνταμ και Αθήνα), (Τύπος 3).
- «Εξειδικευμένες» Μητροπόλεις (όπως βιομηχανικές, πανεπιστημιακές, εμπορικές, τουριστικές κτλ), (Τύποι 4-12).



**Οι Μητροπόλεις Τύπου 3 είναι ευρωπαϊκού ή και διεθνούς επιπέδου για ορισμένες λειτουργίες και είναι μεγάλου μεγέθους διοικητικές ή/ και οικονομικές εθνικές πρωτεύουσες.**

**Πρόκειται για αστικά κέντρα με μέσο πληθυσμό 3 εκ. κατοίκους, με μέσο κκΑΕΠ ανώτερο των λοιπών αστικών περιοχών και με ισχυρή θέση στους Κόμβους Μεταφορών του ευρωπαϊκού χώρου, στον τομέα των υπηρεσιών αιχμής και στις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, καθώς και στην εγκατάσταση ξένων επιχειρήσεων.**

**Αναπτύσσουν επίσης έντονη δραστηριότητα σε τομείς όπως Εκθέσεις, Συνέδρια, Πολιτιστικές - Δημιουργικές Δραστηριότητες, Τουρισμός.**

Οι Δραστηριότητες στις οποίες αναφέρονται οι Τύποι Μητροπόλεων είναι:

- **Μεταφορών** [Θαλάσσιες (Ιδιαίτερη έμφαση στην ανάπτυξη και αξιοποίηση Λιμένων και αξιοποίηση επιχειρήσεων θαλάσσιων Μεταφορών), Εναέριες, Οδικές, Σιδηροδρομικές]
- **Επιχειρήσεων** (Διοίκηση Επιχειρήσεων, Επιχειρήσεις Αιχμής, Χρηματοοικονομικές Υπηρεσίες κτλ)
- **Πανεπιστημιακές** (Ανώτατη Εκπαίδευση, Μεταπτυχιακές Σπουδές, Έρευνα – Ανάπτυξη και Καινοτομία, Επιστημονικά Πάρκα κτλ)
- **Υπηρεσιών** (Υπηρεσίες προς τις Επιχειρήσεις, Υπηρεσίες Μεταφορών, Εκπαίδευσης, Υγείας, Κοινωνικές Υπηρεσίες)
- **Βιομηχανικές** (Έδρες Βιομηχανικών Επιχειρήσεων με αποκεντρωμένες βιομηχανικές μονάδες, ΒΕΠΕ, Μητροπόλεις με κλαδική εξειδίκευση)
- **Τουριστικές** (Υποδομές και Υπηρεσίες Φιλοξενίας και Εστίασης, Τουρισμός Πόλης, Πολιτιστικός Τουρισμός, Θαλάσσιος Τουρισμός, Ειδικές Μορφές Τουρισμού)
- **Εμπορικές** (Εμπορικά Κέντρα, Εμπορευματικά Πάρκα, Logistics)
- **Αγροτικές**
- **Εξορुकτικές**



## Η θέση της Αθήνας στο Ευρωπαϊκό και Παγκόσμιο Επίπεδο δεν επαληθεύεται



<p><b>KPMG</b></p>	<p><u>22 Global Cities Investment Monitor, 2012</u> (κριτήρια ΑΕΠ, Προσέλκυση Επιχειρήσεων) Νέα Υόρκη, Σαν Φρανσίσκο, Μεξικό, Μοντρεάλ, Σάο Πάολο, Λονδίνο, Παρίσι, Μαδρίτη, Βαρκελώνη, Παρίσι, Άμστερνταμ, Βρυξέλλες, Στοκχόλμη, Φρανκφούρτη, Βερολίνο, Μόσχα, Κωνσταντινούπολη, Μομπάη, Πεκίνο, Σεούλ, Τόκυο, Σαγκάη, Χονγκ Κονγκ)</p>
<p><b>Cushman &amp; Wakefield</b></p>	<p><u>Winning in Growth Cities, 2011/12</u> 75 Global Cities (Απουσιάζει η Αθήνα)</p>
<p><b>Ernst &amp; Young's</b></p>	<p><u>European Attractiveness Survey, 2012</u> Ταξινόμηση με βάση τον αριθμό και τις θέσεις εργασίας Ξένων Άμεσων Επενδύσεων Ηνωμένο Βασίλειο, Γερμανία, Γαλλία, Ισπανία, Ολλανδία, Βέλγιο, Ρωσία, Πολωνία, Ιρλανδία, Ελβετία, άλλοι – Λονδίνο, Βαρκελώνη και Μαδρίτη, Κωνσταντινούπολη- Ελκυστικότητα Χωρών την Επόμενη Τριετία Γερμανία 35%, Πολωνία 10%, Ηνωμένο Βασίλειο 8%, Ρωσία 7%, Γαλλία 4%, Ρουμανία- Τσεχία 3%, Τουρκία- Ελβετία- Ολλανδία-Ιταλία- Ισπανία- Σουηδία 2%</p>

# European Cities Monitor 2011

(Cushman & Wakefield)

## Η Αθήνα σε 36 Ευρωπαϊκές Πόλεις



Ως Τόπος Εγκατάστασης Επιχειρήσεων	36 <sup>η</sup>
Πολιτική Προσέλκυσης	- (Λονδίνο 25%, Βαρκελώνη 17%, Παρίσι 13%, Βερολίνο 12%, Μαδρίτη 10%)
Πρόσβαση στις Αγορές Καταναλωτών ή Πελατών	36 <sup>η</sup>
Διαθεσιμότητα Εξειδικευμένου Δυναμικού	34 <sup>η</sup>
Ποιότητα Τηλεπικοινωνιών	33 <sup>η</sup>
Συγκοινωνιακές Συνδέσεις Εσωτερικές και Διεθνείς	31 <sup>η</sup>
Σχέση Ποιότητας- Τιμής/ Κόστος Γραφείων	22 <sup>η</sup>
Κόστος Στελεχιακού Προσωπικού	12 <sup>η</sup>
Διαθεσιμότητα Χώρων Γραφείων Επιχειρήσεων	29 <sup>η</sup>
Φορολογική Πολιτική- Κίνητρα	30 <sup>η</sup>
Ομιλούμενες Γλώσσες	35 <sup>η</sup>
Εσωτερικές Μεταφορές	33 <sup>η</sup>
Ποιότητα Ζωής Εργαζομένων	35 <sup>η</sup>



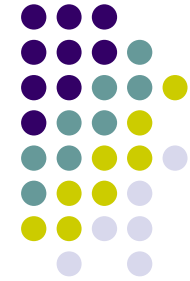
## 2. Κλάδοι Αιχμής του Μητροπολιτικού Χώρου

Διεθνείς Φορείς έχουν επιχειρήσει να καταγράψουν τους κλάδους αιχμής των Μητροπολιτικών περιοχών. Οι βασικές καταγραφές αφορούν:

- Υπηρεσίες στις Επιχειρήσεις.
- Έρευνα και Ανάπτυξη- Ανώτατη Εκπαίδευση- Συνέδρια.
- Εμπόριο- Εκθέσεις.
- Τηλεπικοινωνίες, Τεχνολογία Πληροφοριών και Επικοινωνίας.
- Τέχνη, Πολιτιστικός- Δημιουργικός Τομέας.
- Τράπεζες- Χρηματοοικονομικές Υπηρεσίες- Ασφάλειες.
- Διοίκηση- Δομές και Ερευνητικοί Φορείς του Δημοσίου.
- Πληροφορική- Η/Υ.
- Μεταφορές (Οργάνωση- Διοίκηση, Έμφαση στις θαλάσσιες Μεταφορές- Logistics).
- Παραγωγική Δραστηριότητα Κλάδων Αιχμής- Clusters.



### 3. Παράδειγμα Πολιτικής Ανάπτυξης των Μητροπόλεων

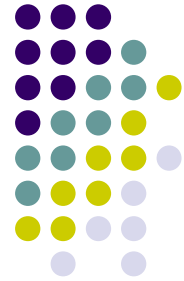


- Γαλλία (Εθνική Στρατηγική DIACT, 13/12/2002)
  - Δημιουργία- Ανάδειξη νέων Αστικών Περιοχών για την υποδοχή Δραστηριοτήτων Αιχμής που αφορούν Έδρες Επιχειρήσεων, Συνέδρια, Επιχειρηματικές Περιοχές (Πάρκα Επιχειρηματικά, Επιστημονικά Πάρκα κ.τ.λ.), Αξιοποίηση Γης, Κατοικία, Ξενοδοχεία κ.τ.λ.
  - Ενίσχυση της Ανώτατης Εκπαίδευσης και της Έρευνας με βασικό στόχο την προσέλκυση υποδοχής ξένων σπουδαστών και ερευνητών, με παράλληλη ανάπτυξη χώρων κατοικίας- φιλοξενίας, αλλά και δομών όπως ξενόγλωσσης- Εκπαίδευση, Κέντρα διδασκαλίας της γλώσσας κ.τ.λ. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην Ιατρική Έρευνα, σε ειδικά Νοσοκομεία για την περίθαλψη- αποκατάσταση ξένων ασθενών, σε δομές φιλοξενίας συγγενών (Πόλοι Ιατρικών Υπηρεσιών Ευρωπαϊκού Επιπέδου) καθώς και στην εγκατάσταση Ερευνητικών Δομών του Δημοσίου.
  - Δημιουργία Περιοχών Πολιτιστικών- Δημιουργικών Δραστηριοτήτων, με νέα Μουσεία, κέντρα Εικονικής Πραγματικότητας, Πολυχώρους Εκδηλώσεων, Τυποποιημένων Κτιρίων Τεχνολογικών και «βιομηχανικών» Εφαρμογών, Αστικό Πράσινο.
  - Στήριξη των περιοχών αυτών με συμπληρωματικές Υπηρεσίες: Υγεία, Διοίκηση κτλ.



## 4. Προτεραιότητες στην διαδικασία Ανάδειξης Μητροπόλεων

- ισχυρή θέση για την Μητρόπολη στο διεθνή ανταγωνισμό και στην προσέλκυση εδρών ή μονάδων διοίκησης ξένων μεγάλων επιχειρήσεων.
- οργάνωση νέων περιοχών υποδοχής επιχειρήσεων και ερευνητικής δραστηριότητας.
- διέξοδος στην έλλειψη χώρων στο κέντρο των μεγάλων πόλεων.
- προσέλκυση διεθνών Κέντρων Έρευνας, ξένων Ερευνητών και Μεταπτυχιακών Φοιτητών.
- Ανάπτυξη δομών Ιατρικής Έρευνας
- ενίσχυση τον τομέα των διεθνών Συνεδρίων και Εκθέσεων.
- προώθηση της δημιουργίας Εξειδικευμένων Επιστημονικών Πάρκων.
- προσέλκυση επιχειρήσεων ή διοικητικών μονάδων τους που δραστηριοποιούνται στον τομέα των υπηρεσιών μεταφορών και στα Logistics (διεθνούς ενδιαφέροντος).



# 5. Οι Μητροπόλεις στον Αναπτυξιακό Προγραμματισμό

Η ανάπτυξη και ο Ανταγωνισμός των Μητροπόλεων οδηγεί στην ενίσχυση της Πόλωσης.

Παγκόσμια Πόλωση, Στρατηγική Σημασία των Δραστηριοτήτων που προσανατολίζονται στη Διεθνή Αγορά (Μητροπόλεις: κόμβοι σ' ένα παγκόσμιο δίκτυο)

## Στρατηγικές Επιλογές:

**ΕΞΩΓΕΝΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ**

(Προσέλκυση επιχειρήσεων:  
Λονδίνο, Ντουμπάι, Γλασκώβη)

**ΕΝΔΟΓΕΝΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ**

(Τοπικές Αναπτυξιακές Πρωτοβουλίες,  
Silicon Valey, Αμβούργο, Ανάπτυξη  
Ενδογενών Δυναμικών Τοπικών  
Πλεονεκτημάτων)

## Πολιτικές Πολικής Ανάπτυξης:

Ανάδειξη- Ενίσχυση Προωθητικών  
Δραστηριοτήτων

Στρατηγικές Υποδομές

(Επιχειρηματικές – Τεχνικές και  
Δίκτυα- Κοινωνικές)

Αξιοποίηση Εξωτερικών Οικονομιών

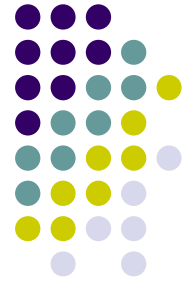


## Παράγοντες Μητροπολιτικής Ανάπτυξης:

- Εγκατάσταση Εδρών ή βασικών Διοικητικών Επιχειρηματικών Μονάδων
- Υπηρεσίες στις Επιχειρήσεις
- Έρευνα και Ανάπτυξη, Καινοτομία (Τεχνολογικοί Πόλοι)
- Εγκατάσταση Παραγωγικών Δραστηριοτήτων και Εξειδικευμένου Στελεχιακού Δυναμικού

## Φορείς Ανάδειξης, Οργάνωσης και Ανάπτυξης Μητροπόλεων

- Κεντρική Κυβέρνηση
- Εθνικοί Οργανισμοί
- Επιχειρήσεις
- Αυτοδιοίκηση, με ουσιαστική συμμετοχή στα ακόλουθα πεδία:
  - Στρατηγική και Σχεδιασμός
  - Ενεργοποίηση κέντρων λήψης αποφάσεων
  - Σύζευξη στρατηγικών των επιχειρηματιών και του Συμφέροντος του Πολίτη
  - Κοινωνική Συναίνεση



## Χωρική Οργάνωση Μητρόπολης: Πολυπολική

- Αξιοποίηση (οριοθετημένων) Περιοχών- Ανάδειξη νέων περιοχών για προσέλκυση Δραστηριοτήτων
- Οργάνωση- Ανάδειξη Πόλων , Επιχειρηματικών- Επιστημονικών Πάρκων, Δημιουργία Clusters
- Μείωση Αρνητικών Εξωτερικών Οικονομιών- Συγκέντρωση Μητροπολιτικών δραστηριοτήτων
- Ανάπτυξη Διεθνών Μεταφορών (Πρόσβαση, Προϋπόθεση για διεθνή Ρόλο)
- Αστικές Μεταφορές
- Οργάνωση Χρήσεων Γης
- Ποιότητα ζωής και κατοικίας
- Αναδιοργάνωση αστικών και περιαστικών περιοχών – Ενίσχυση λειτουργιών βιώσιμης Πόλης
- **ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΕΝΔΟΑΣΤΙΚΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΑΝΙΣΟΤΗΤΩΝ** (υποβαθμισμένες περιοχές, γκέτο, ανεργία, περιβαλλοντικά προβλήματα)



## 6. Η ποιοτική Διάσταση της Μητρόπολης

«Η δυναμική και ελκυστικότητα της Μητρόπολης εξαρτάται από την ικανότητα της να πείσει επιχειρηματικούς και ερευνητικούς φορείς να εγκατασταθούν σ' αυτή, όχι για λόγους κινήτρων, φορολογίας, κόστους ή άλλων διευκολύνσεων, αλλά γιατί εκεί διαμορφώνεται το μέλλον».

### Βασικά πλεονεκτήματα της Μητρόπολης:

Πνευματικό Κεφάλαιο και Καινοτομία

### Πολιτικές Στρατηγικού Χαρακτήρα :

- Πρόσβαση στις αγορές και ρόλος στο διεθνές εμπόριο (ανάπτυξη μεταφορών)
- Άνοιγμα στις παγκόσμιες ροές επιστημονικού, ερευνητικού και στελεχιακού δυναμικού (R& D-Τεχνολογικά Πάρκα)
- Ανάδειξη Branding και Ταυτότητας
- Ισχύς σε θεσμικά και χρηματοοικονομικά συστήματα και Γλώσσα
- Ανάπτυξη Πολιτιστικού- Δημιουργικού Τομέα
- Προσέλκυση Επενδύσεων (Leadership και Ευνοϊκό Κλίμα, με προτεραιότητα στη διοίκηση επιχειρήσεων και οργανισμών)
- Υψηλού Επιπέδου Φυσικό και Δομημένο Περιβάλλον



## 7. Τομείς, Στόχοι, Project



### Βασικοί Τομείς Εκκίνησης :

- **Υψηλή Τεχνολογία Δραστηριότητες E&A και Καινοτομία**
  - Επιστημονικά και Τεχνολογικά Πάρκα
  - Ενίσχυση Οικονομικής Βάσης
  - Προωθητικές Δραστηριότητες
  - Ενίσχυση ΑΕΙ
- **Τουρισμός Πόλης**
  - Ενίσχυση της αναγνωρισιμότητας και της ελκυστικότητας της Πόλης
  - Ανανέωση Δραστηριοτήτων (π.χ. Πολιτιστικός- Δημιουργικός Τομέας)
  - Αναζωογόνηση περιοχών – Αναπλάσεις- Αναβάθμιση Ποιότητας Ζωής
  - Αστικές Μεταφορές
  - Εκθέσεις, Συνεδριακοί Χώροι





# Στόχοι Στρατηγικής 15 Ευρωπαϊκών Πόλεων (EDURT, Eurocités Stratégies de développement des métropoles Européennes, Grand Lyon, 2000)



<p>Αστική Αναζωογόνηση</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη- Αστική Αναζωογόνηση</li> <li>• Αντιμετώπιση της Ρύπανσης- Ανάδειξη Φυσικού Περιβάλλοντος</li> <li>• Αναπλάσεις Ιστορικών Περιοχών</li> <li>• Πολιτική Κατοικίας</li> </ul>
<p>Οικονομική και Τεχνολογική Ανάπτυξη</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ένταξη στο Διεθνές Οικονομικό Σύστημα</li> <li>• Πρωτοβουλίες για προσέλκυση Επενδύσεων</li> <li>• Ανάπτυξη Τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών</li> <li>• Ανάδειξη νέων οικονομικών κλάδων</li> </ul>
<p>Ανάπτυξη Μεταφορών - Επικοινωνιών</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ενίσχυση Υποδομών Μεταφορών και Επικοινωνιών</li> <li>• Ενίσχυση Λιμενικών Δραστηριοτήτων</li> <li>• Ενοποίηση της Πόλης με ολοκληρωμένο σύστημα μεταφορών</li> </ul>
<p>Ανάπτυξη Έρευνας και Ανώτατης Εκπαίδευσης</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ανάπτυξη Έρευνας και Ανάπτυξης- Καινοτομίας- Προσέλκυση Φορέων</li> <li>• Ανάπτυξη Πανεπιστημίων</li> <li>• Χωροταξική Οργάνωση Εκπαιδευτικών και Ερευνητικών Δραστηριοτήτων</li> <li>• Πόλη της Γνώσης</li> </ul>



<p>Διακυβέρνηση- Σχεδιασμός- Συνέργεια</p>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Διαμόρφωση Μητροπολιτικής Διακυβέρνησης</li><li>• Προώθηση Αναπτυξιακού Σχεδιασμού</li><li>• Ενεργή Συμμετοχή των πολιτών στις συνεργασίες με Δημόσιους και Ιδιωτικούς Φορείς- Αξία στον Πολίτη</li><li>• Διεθνείς Συνεργασίες</li></ul>
<p>Κοινωνική Πολιτική</p>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Κοινωνική Πολιτική- Κοινωνική Ειρήνη</li><li>• Σχολεία- Φροντίδα Παιδιού</li><li>• Βοήθεια σε ειδικές πληθυσμιακές ομάδες (Άνεργοι, Ηλικιωμένοι, Άστεγοι, Τοξικομανείς κ.τ.λ.)</li></ul>
<p>Ενίσχυση Πολιτιστικού- Δημιουργικού Τομέα</p>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Αξιοποίηση Ιστορικής και Πολιτιστικής Κληρονομιάς</li><li>• Ανάπτυξη Πολιτιστικού- Δημιουργικού Τομέα</li><li>• Ανάπτυξη Αθλητικών Υποδομών και Εκδηλώσεων</li><li>• Ανάπτυξη Τομέα Αναψυχής</li></ul>

# Κύρια Projects – Μέτρα- Έργα στο πλαίσιο εξειδικευμένων-ολοκληρωμένων παρεμβάσεων



<p>Δράσεις Ειδίκευσης στις Μεταφορές</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>•Βελτιώσεις Λιμανιών- Αεροδρομίων</li> <li>•Ενίσχυση Μητροπολιτικών Υποδομών- Μετρό</li> <li>•Βελτιώσεις Οδικών Συνδέσεων</li> <li>•Βελτιώσεις Σιδηροδρομικών Συνδέσεων Δικτύων και Υποδομών</li> <li>•Ανάπλαση Λιμενικών Ζωνών και Περιβάλλοντος Αστικού Χώρου</li> <li>•Ανάπλαση Περιοχών Σιδηροδρομικών Σταθμών</li> </ul>
<p>Δράσεις Ειδίκευσης στον Αθλητισμό και στην Αναψυχή</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>•Αθλητικός Πόλος και Ζώνη Αναψυχής</li> <li>•Αναπλάσεις Αστικών Περιοχών</li> <li>•Διαμόρφωση Θαλάσσιου Μετώπου</li> </ul>
<p>Δράσεις Ειδίκευσης στον Πολιτιστικό- Δημιουργικό Τομέα</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>•Ανάδειξη Δημόσιων Χώρων (ενοποίηση Περιοχών Πολιτιστικού Ενδιαφέροντος, Διαδρομές Μουσείων, Διαδρομές Περιοχών Τουριστικού Ενδιαφέροντος και Αναψυχής)</li> <li>•Πολιτιστικό Πάρκο- Επιστημονικός Πόλος- Δράσεις για εξέλιξη της Πόλης σε Διεθνές Πολιτιστικό Κέντρο</li> <li>•Ανάπτυξη Πολιτιστικού Δημιουργικού Τομέα</li> <li>•Συνεδριακό – Εκθεσιακό Κέντρο</li> <li>•Πάρκο Ολυμπιακού Πνεύματος</li> <li>•Ενίσχυση- Ανάδειξη Φεστιβάλ</li> </ul>



<p>Δράσεις Ειδίκευσης στη Νέα Τεχνολογία και στην Οικονομία</p>	<ul style="list-style-type: none"><li>•Επιστημονικά – Τεχνολογικά Πάρκα</li><li>•Ενίσχυση Υποδομών και Δραστηριοτήτων Τεχνολογιών Πληροφορικής, Αρχιτεκτονικής, Design, Τεχνών και Παράδοσης, Μέσων, Υγείας, Παραγωγικών Δραστηριοτήτων</li><li>•Δημιουργία Επιχειρηματικών Υποδομών : ΒΕΠΕ, Επιχειρηματικά Πάρκα, Εμπορευματικό κέντρο, Πάρκο Logistics</li><li>•Δράσεις Ενίσχυσης Ναυπηγικών Δραστηριοτήτων</li><li>•Μουσείο Επιστημών</li></ul>
<p>Δράσεις Προβολής</p>	<ul style="list-style-type: none"><li>•Μάρκετινγκ – Ανάδειξη- Προβολή Brand Name και Ταυτότητας της Πόλης</li></ul>

## 8. Η Ευρωπαϊκή Εμπειρία

Η ευρωπαϊκή εμπειρία στη Χωρική Οργάνωση και στον κλαδικό προσανατολισμό των Μητροπόλεων, μπορεί να τύχει μιας πρώτης προσέγγισης με την διερεύνηση των ακόλουθων περιπτώσεων.

### Γλασκώβη

Στόχος της πολιτικής για τη Γλασκώβη ήταν η ενίσχυση τους ελκυστικότητάς της και η προσέλκυση καινοτόμων επιχειρήσεων, έτσι ώστε να μετασχηματιστεί σε πόλο επιχειρηματικών υπηρεσιών, εμπορίου και Πολιτιστικής Βιομηχανίας.

Στις δραστηριότητες και στις ειδικές υποδομές του Μητροπολιτικού Πυρήνα περιλαμβάνονται:

- Κέντρο Συνεδρίων και εκθέσεων
- Αίθουσα Συναυλιών
- Περιοχή Τουριστικής Ανάπτυξης (Pacific Quay)
- Ξενοδοχείο 5 αστέρων
- Γειτονιά με 1600 κατοικίες
- Μικτή Περιοχή με κατοικίες υψηλών προδιαγραφών, εμπορικό κέντρο, χώρους και δραστηριότητες αναψυχής, δημόσιους χώρους
- Μουσείο Θάλασσας



## Αμβούργο

Στόχος της πολιτικής για το Αμβούργο ήταν πρώτον η ανάσχεση της αναπτυξιακής υποβάθμισης κατά την δεκαετία του 1980 και στη συνέχεια η ενεργοποίηση φορέων για την Μητροπολιτική Ανάπτυξη, καθώς και η ένταξη- ανάπτυξη του Αμβούργου στον διεθνή χώρο. Για την επίτευξη του στόχου διαμορφώθηκε Φορέας Οικονομικής Προώθησης στον οποίο συμμετέχουν:

- Επιμελητήρια
- Τράπεζες
- Αυτοδιοίκηση
- Ιδιωτικοί Φορείς

Προβολή των Μητροπολιτικών Δυνατοτήτων.

“Hamburg Marketing” - ενίσχυση της ταυτότητας του στον Διεθνή Χώρο.

Προτεραιότητες δίνονται στους τομείς

- Του Διεθνούς Εμπορίου
- Της Πολιτιστικής Ανάπτυξης
- Της διεξαγωγής Μεγάλων Γεγονότων
- Των Αναπλάσεων (“Πόλη στο Νερό” κ.τ.λ.)
- Των Λιμενικών Υπηρεσιών- Θαλάσσιων Μεταφορών της- Προβολής Αξιοποίησης Λιμένων (και στον Τουρισμό Πόλης: Hamburg Cruise Days 5)



## Γενεύη

Κεντρικός στόχος της Μητροπολιτικής Ανάπτυξης είναι η δημιουργία Πόλου Υγείας (Πόλος Παγκοσμίου Ενδιαφέροντος).

Ως «Πρωθητικές Δραστηριότητες» στη δημιουργία του πόλου, μπορούν αν θεωρηθούν η παρουσία της Έδρας του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας και του ισχυρού ελβετικού Φαρμακευτικού Τομέα (Παραγωγή και Έρευνα).

Στο πλαίσιο του πόλου ενεργοποιούνται Ερευνητικά Κέντρα, Ιδρύματα, Δίκτυα Επιχειρήσεων, που δραστηριοποιούνται κυρίως στα ακόλουθα θέματα: Φυματίωση, Ελονοσία, Aids, Παραγωγή Εμβολίων

Στους Φορείς Στήριξης του Πόλου αυτού περιλαμβάνονται:

- Η Κυβέρνηση
- Οι Κοινωνικοί Φορείς
- Οι Φαρμακευτικές Εταιρίες



## Βαρκελώνη

Η Βαρκελώνη προβάλλει την ισχυρή της θέση στη Ζώνη του Ήλιου (Βορράς του Νότου) στον νοτιοευρωπαϊκό Άξονα Τεχνοπόλεων, όπου συγκεντρώνονται ανταγωνιστικά Πανεπιστήμια, Λιμάνια, Logistics, Χώροι Καινοτομίας.

Βασικές Επιδιώξεις της Βαρκελώνης είναι η εγκατάσταση και λειτουργία Clusters, Πόλων Αριστείας και Τεχνολογικών Πάρκων. Κύριος Στόχος είναι η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της διεθνούς θέσης της Βαρκελώνης.



### **A. Τα Clusters**

1. Μέσα Επικοινωνίας Barcelona Media Park (60 χιλ τμ), στο οποίο συμμετέχουν οι φορείς:
  - Pompeu Fabra University. Τομείς: Δημοσιογραφία, Επικοινωνία, Διερμηνεία, Πληροφορική, Τηλεπικοινωνίες.
  - Barcelona Media Innovation Centre. Τομείς: Τεχνολογίες Επικοινωνίας, Κινηματογράφος, Πολυμέσα, Διαφήμιση, Videogames, Animation
  - Θερμοκοιτίδα Επιχειρήσεων
  - Εγκατάσταση επιχειρήσεων





## 2. Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών

Με βασικό προσανατολισμό προσέλκυση επενδύσεων και Ερευνητικών Projects στο οποίο συμμετέχουν οι φορείς:

- Κέντρο Νέων Τεχνολογιών, που περιλαμβάνει
  - Εκθεσιακούς χώρους
  - Ειδικούς χώρους για MME
  - Showrooms
- Κέντρο Τεχνολογίας Πληροφοριών και Επικοινωνίας

## 3. Ενέργεια, με επιδίωξη την ανάδειξη και λειτουργία Πόλου Δραστηριοτήτων και Ανάπτυξης Ενέργειας.

- Ως προωθητική Δραστηριότητα του πόλου μπορεί να θεωρηθεί η παρουσία ως Έδρας του Οργανισμού Fusion For Energy, στον οποίο συμμετέχουν σημαντικοί διεθνείς εταίροι (ΕΕ, ΗΠΑ, Ρωσία, Κίνα, Ιαπωνία, Ινδία, Ν. Κορέα).

Ο συγκεκριμένος Πόλος (Μητροπολιτικός Πυρήνας) καταλαμβάνει έκταση 150 χιλ. τμ. και φιλοξενεί ερευνητικούς και εκπαιδευτικούς φορείς όπως:

- School of Industrial Engineering (Campus)
- Επίσης φιλοξενεί δραστηριότητες Έρευνας και Ανάπτυξης σε θέματα όπως:
- Τεχνολογίες Ενέργειας
  - Υδάτινοι Πόροι
  - Αρχιτεκτονική
  - Κατασκευές
  - Προγραμματισμός



4. Ιατρικά Υλικά και Βιοτεχνολογία. Στο Cluster αυτό συνεργάζονται επιχειρήσεις και δραστηριότητες σχετικές με τη βιοτεχνολογία και τη βιοιατρική, εθνικής και διεθνούς εμβέλειας και λειτουργούν:

- Επιστημονικό Πάρκο
- Βιοιατρικό Ερευνητικό Πάρκο, στο οποίο ενεργοποιούνται:
  - Ινστιτούτα και Κέντρα Έρευνας
  - Εργαστήρια Φαρμακευτικών Εταιριών
  - Εθνικές και Ξένες Ερευνητικές Ομάδες
  - Biotech Catalonia Bio (Συνεργασία επιχειρήσεων)
  - Catalonia Bioregion – Επιχειρηματικό Καινοτομικό και Αναπτυξιακό Κέντρο

5. Design (Εκτός Βαρκελώνης)

Στόχος του Cluster είναι η αναμόρφωση του παραδοσιακού κλάδου υφαντουργίας και ενδύματος, με ανάπτυξη νέων προϊόντων και διείσδυση στις διεθνείς αγορές, με μάρκα “Made in Barcelona” (Mango).

*B. Χωρικές Παρεμβάσεις – Οριοθετημένοι  
Μητροπολιτικοί Πυρήνες*

1. Ζώνη 22@bcn

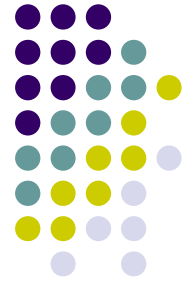
Πρόκειται για Αστικό Τεχνοπόλο, με φορέα  
λειτουργίας Δημοτική ΑΕ, ο οποίος φιλοξενεί:

- Παραγωγικές Δραστηριότητες (3,2 εκ. τμ.)
- Κατοικία και Υπηρεσίες (0,8 εκ. τμ.)
- «Γειτονιά» Επιχειρήσεων Τριτογενή Τομέα
- Λειτουργίες και Δράσεις για τη Βιώσιμη Πόλη: Εξοικονόμηση Ενέργειας, μείωση ηχητικής ρύπανσης, αυτόνομη συλλογή απορριμάτων, ενίσχυση τοπικής εμπορικής κίνησης.

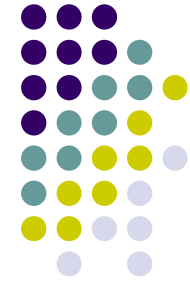
Αφορά 1441 επιχειρήσεις και 42 χιλ. εργαζομένους

2. Project S. Andreu – Sagrera, με έναυσμα την ανάπτυξη του  
Σιδηροδρομικού Σταθμού, στο οποίο εντάσσονται:

- Δομημένη Έκταση (1,6 εκ. τμ.), που περιλαμβάνει:
  - Κατοικία 50%
  - Οικονομική Δραστηριότητα 45%
  - Ξενοδοχεία 5%
- Σιδηροδρομικός Σταθμός (180 χιλ. τμ.)
- Πάρκο (430 χιλ. τμ.)



# 9. Μητροπολιτική Πολιτική για την Αθήνα



## 1. Χωρικό Πρότυπο:

- Διασπορά Δραστηριοτήτων και Μητροπολιτικών Λειτουργιών στον Αστικό Ιστό.
- Δημιουργία ενός Μητροπολιτικού Πόλου (π.χ. Θαλάσσιο Μέτωπο)
- Ολιγοπολικό Πρότυπο (π.χ. Ελληνικό, Ελαιώνας, Θριάσιο, Ζώνη Φαλήρου, Λαύριο)
- Πολυπολικό Πρότυπο

## 2. Κλαδικό Πρότυπο: Clusters (Δυνητικές Επιλογές)



Επιχειρηματικός Πόλος	Πάρκο Εδρών Επιχειρήσεων Χρηματοοικονομικές Υπηρεσίες Δομείς Διοίκησης και Έρευνας Δημοσίου Τομέα
Ερευνητικός-Εκπαιδευτικός Πόλος	Ανώτατη Εκπαίδευση- Μεταπτυχιακές Σπουδές (έμφαση σε ξένους Σπουδαστές) Έρευνα (έμφαση σε διεθνείς Ερευνητικές Ομάδες)- Επιστημονικό Πάρκο (με τομεακό προσανατολισμό) Κέντρο Κλασικών Σπουδών (Leadership, Γλώσσα)
Τεχνολογικός Πόλος	Νέες Τεχνολογίες- Πολυμέσα- Η/Υ- Δίκτυα Design Τεχνολογικό Πάρκο
Δημιουργικός-Πολιτιστικός Πόλος	Πολιτιστική Τεχνόπολη Θεματικό Πάρκο Κέντρα Εικονικής Αναπαράστασης Διοίκηση Τουρισμού
Πόλος Μεταφορών-Logistics	Διοίκηση Μεταφορών Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη Λιμενικής Ζώνης Πειραιά Logistics Ναυτιλιακό Κέντρο
Ιατρικός Πόλος	Ιατρικός Πόλος (Ειδικά Θεραπευτήρια, Κέντρα Αποκατάστασης) Έρευνα και Ανάπτυξη στην Υγεία και στο Φάρμακο

### 3. Συμπληρωματικές Εγκαταστάσεις- Εξυπηρετήσεις ανά Cluster ή ανά οριοθετημένη Μητροπολιτική Περιοχή

Οι κοινές λειτουργίες- εξυπηρετήσεις, που απαιτούν επίσης ιδιαίτερες εγκαταστάσεις είναι:

- Κατοικία Υψηλού Επιπέδου.
- Συνεδριακοί Χώροι.
- Εκθεσιακοί Χώροι.
- Θεατρικές- Κινηματογραφικές Αίθουσες- Συναυλιακοί Χώροι.
- Χώροι Άθλησης.
- Χώροι Πρασίνου- Πάρκα- Βοτανικός Κήπος.
- Χώροι Στάθμευσης.
- Μαρίνα.
- Ξενοδοχεία.
- Εμπορικό Κέντρο.





#### 4. Ολοκληρωμένη Αστική Ανάπτυξη

- Πολιτική Κατοικίας
- Σύστημα Αστικών Μεταφορών
- Αναπλάσεις
- Ισόρροπη Κοινωνικοοικονομική -Χωρική Αστική Ανάπτυξη

#### 5. Διακυβέρνηση

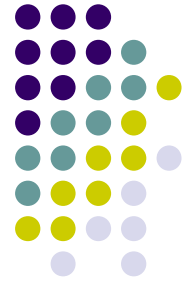
- Διαμόρφωση Δομών
- Ενημέρωση του Πολίτη- Συμμετοχικές Διαδικασίες
- Οικοδόμηση Συναίνεσης

## 10. Προγραμματισμός Μητροπόλεων

- Προετοιμάζει το μέλλον, σε ένα περιβάλλον αβεβαιότητας.
- Εκφράζει μια προσπάθεια γενικά αποδεκτή, σε ένα σύστημα αλληλοσυγκρουόμενων συμφερόντων.
- Σχεδιάζει και υλοποιεί δράσεις, σε ένα πολύπλοκο σύστημα διακυβέρνησης.

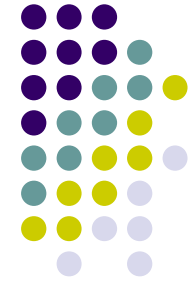
### Κύρια Χαρακτηριστικά

- Συναινετικός
- Χωρικά Ολοκληρωμένος
- Κλαδικά- Θεματικά Ολοκληρωμένος
- Ευέλικτος





# 11. Εναλλακτικές Δυνατότητες για την Ανάδειξη Μητροπολιτικού Ρόλου στην Αθήνα



## 1. Ολοκληρωμένος Μακροχρόνιος Συλλογικός Σχεδιασμός (πέρα από το ΠΕΠ)

- Στρατηγική- Ρόλος για την Αθήνα στο παγκόσμιο περιβάλλον
- Εξειδίκευση- Clusters
- Χωρικό Πρότυπο
- Ισόρροπη Αστική Ανάπτυξη
- Διακυβέρνηση- Δομές- Συνεργασίες- Συναίνεση
- Επιχειρησιακό Πρόγραμμα- Εφαρμογή

## 2. Σχεδιασμός Άξονα ΠΕΠ

- Καταγραφή (πιλοτικών) Μητροπολιτικών Λειτουργιών και Εγκαταστάσεων
- Επιλογή ενός ή δύο Cluster για ανάπτυξη– Διερεύνηση και Επιλογή του διεθνούς Ρόλου της Αθήνας
- Επιλογή Έργων Μητροπολιτικού Χαρακτήρα
- Επιλογή Παρεμβάσεων Αστικής Ανάπτυξης, που προωθούν την ισόρροπη ανάπτυξη
- Οργάνωση- Πιλοτική Λειτουργία Δομών Διακυβέρνησης – Πρόσκληση Υποβολής Προτάσεων- Παρέμβασεων Μητροπολιτικού Χαρακτήρα
- Διαμόρφωση Μακροχρόνιου Σχεδιασμού

# Βιβλιογραφία



- **L'agence d'urbanisme pour le développement de l'agglomération lyonnaise: Barcelone : une métropole laboratoire, Opale, 2010**
- **Datar: Quelles métropoles en Europe?Analyse Comparée, 2011**
- **EDURT, Eurocités: Stratégies de développement des métropoles Européennes, Grand Lyon, 2000**
- **Agam/AUPA/CCIMP/Euroméditerranée: Dynamiques Métropolitaines, No 2, 2009**
- **Cushman& Makefield: European Cities Monitor, 2011**
- **Ernst & Young's: Winning in Growth Cities 2011/12**
- **Ernst & Young's: Growth Actually, European attractiveness survey, 2012**
- **KPMG: Global Cities Investment Monitor, 2012**
- **Institut d'Aménagement et d'Urbanisme :Stratégies métropolitaines, No151, 2009**
- **DIACT: Le Fonctionnement Métropolitain du Bassin Parisien, 2006**
- **DIACT: Paris, une métropole dans le Monde, Frédéric Gilli, 2007**
- **Association des CCI Métropolitaines: Les grandes métropoles, les coopérations métropolitaines et le développement économique territorial, 2010**